

EIKERNVASSDRAGET INTERESSENTLAG BA

For berørte andelshaveres interesser i Eikernvassdraget

Leder: Per Aker
Adresse: Akersveien, 3300 Hokksund
Telefon hjemme: 32 75 22 88
Mobiltelefon: 97 17 99 25
E-post: evileder@start.no
Web: <http://home.no.net/eikernvd/>

Hokksund, 10. mars 2004

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) - Region Sør
Postboks 2124
3103 Tønsberg
Attn.: Kjell Carm

Regional vannforsyning fra Eikeren

Vi viser til brev fra Vestfold Interkommunale Vannverk IKS (VIV) og Glitrevannverket IKS (GV) datert 10. februar 2004 til hhv Fylkesmannen i Vestfold (FM-V, innkommende dok.nr. 03/138-39) og Fylkesmannen i Buskerud (FM-B, innkommende dok.nr. 03/7213-4), vedlagt kopi av brev RG/RSP fra Lyng Giltun & Co Advokatfirma DA v/advokat Raymond Giltun til NVE Region Sør datert 21.01.2004.

Generelt

Brevet berører Eikern-saken på flere vesentlige punkter, og inneholder opplysninger som vi finner grunn til å kommentere riktigheten av ift pågående konsesjonsbehandling.

EVI er videre omtalt direkte flere steder i vedlegget fra advokat Giltun. Vi finner det derfor riktig å knytte opplysninger og kommentarer til enkelte punkter der også. Ny versjon av "tappestrategi" kommenteres dessuten kort.

Brevet fra VIV/GV

Pkt 1 - Om sårbarhetsutredningene og betydningen av beredskap

I brevets pkt 1, avsnitt 2 påpekes det at Sårbarhetsutvalgets utredning¹ og "nylig framlagt utredning fra Direktoratet for samfunnssikkerhet om sårbarheten i vannforsyningen"² (heretter benevnt SiV) drøfter om vannverkene skal pålegges vesentlig strengere krav til *beredskap*. Dette benyttes for å underbygge viktigheten av rask etablering av reservevannkilde for Vestfold.

Dette er selvfølgelig riktig og viktig, men det skal samtidig sies at de nevnte rapporter tegner et både komplekst og komplisert bilde av hvilke faktorer som muliggjør redusert *sårbarhet* i vannforsyningen, herunder de ulike former for *beredskap* som kan bidra til dette.

Siden vannverkene selv sterkt påpeker viktigheten av de forhold sårbarhetsutredningene angir, finner vi det riktig å sitere relativt omfattende - ved kulepunkter (og våre **uthevinger**) - noen av de konklusjoner rapportene har kommet fram til, og som antas å kunne ha betydning også for vurderingen av den konsesjon som er søkt.

¹ NoU 2000:24 "Et sårbart samfunn – Utfordringer for sikkerhets- og beredskapsarbeidet i samfunnet" (evt også St.meld. nr. 17 (2001-2002) "Samfunnssikkerhet – Veien til et mindre sårbart samfunn")

² Rapport nr 21.730.081/R1 "Sårbarhet i vannforsyningen" fra Scandpower Risk Management AS av 14.11.2003, på oppdrag for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)

- SiV, pkt 5.5.2: Om ekstremt vær konkluderer IPCC TAR at vi de siste hundre år sannsynligvis har hatt, og at vi i de neste hundre år vil få flere varme dager og færre frostdøgn over de fleste landområdene, mindre døgnvariasjon i temperaturen over de fleste landområdene, **mer intens nedbør** over mange områder, **økt risiko for sommertørke** over mange landområder.
- SiV, pkt 5.5.2: Forskning omkring sannsynlig utvikling av klimaet i Norge i framtiden organiseres gjennom RegClim. RegClim sier i sin brosjyre ”Mer variabelt vær om 50 år. Mer viten om usikkerheter” at en for Norges vedkommende må forvente at [...] Mange steder vil intens nedbør komme oftere. Nedbørsmengdene øker med inntil ca 20% (Vestlandet og på kysten av Troms og Finnmark). Over det meste av Østlandet er økningene små og om våren muligens avtakende. Om sommeren er endringene minst over Nord-Norge og på Vestlandet. Antall døgn med nedbør øker ikke like mye som mengdene, og det betyr at **nedbøren kan bli mer intens.**”
- SiV, pkt 5.5.2: Forventet utvikling i retning av noe mer ekstreme værforhold vil sannsynligvis gjøre at en del ”**nesten kriser**” i dag kan bli **virkelige kriser i framtiden** dersom det ikke gjøres mottiltak.

Mer intens nedbør vil gjøre det ytterligere viktig med et tilstrekkelig flomdemningsmagasin i Eikern, mens økt risiko for sommertørke gjør at vurderingen av hva som kan anses som ”tørrår” og såkalt ”ekstremt tørrår” bør underlegges nøye vurderinger – evt ytterligere modelleringer og simuleringer ved behov.

- SiV, pkt 6.2.1: De fleste kommuner og større vannverk har utarbeidet beredskapsplaner, inkludert planer for hvordan de skal informere i kritiske situasjoner. Men det er færre som vet godheten av disse fordi **det er gjennomført få øvelser og andre tester/analyser/revisjoner** av disse planene.
- SiV, pkt 6.2.1: En annen side av beredskapen er det at vannbransjen har i en lengre periode vært opptatt av ”to uavhengige barrierer” **uten i samme grad å ha vurdert den helhetlige sikkerheten**, sammensatt av det totale bildet av barrierer og ressurser. Hele spekteret fra kravspesifikasjoner via vedlikeholdsrutiner på kritiske komponenter, til gode beredskapsprosedyrer som sammen skal sørge for en sikker vannforsyning er viktige i så måte.
- SiV, pkt 6.2.1: Utskifting av vannledningsnett: [...] Raskere utskifting eller andre prioriteringer av hvilke ledninger som skal skiftes ut kan i flere tilfeller være ønskelig for bl.a å **begrense lekkasjeraten** og kanskje **opprette flersidig forsyning** til større områder.
- SiV, pkt 6.2.1: Sikring av primærkilden: **Regulering av mulig forurensende aktivitet i nedbørfeltet i form av klausulering** (bl.a regulering av arealbruk) og restriktiv utslippspolitik **ses på som et nødvendig ”basistiltak” og en del av barrieretankegangen.**

Når VIV og GV påpeker at det drøftes om de skal pålegges vesentlig strengere krav til beredskap, må det være det *totale* sårbarhets- eller risikobildet som legges til grunn. Vi forutsetter da at det stilles relevante krav til *alle* deler av sårbarhetskjeden, slik rapporten beskriver.

Vi merker oss at tiltak som å opprette flersidig forsyning (ringstruktur el.l.) fra primærkilden og klausulering i nedbørfeltet her nevnes.

Vi forutsetter at det ligger gode faglige vurderinger bak vannverkens konklusjon når man ikke ser behov for å innføre klausuleringer rundt Eikern – med mulig unntak av ”nærområdene” (som i skrivende stund ennå ikke er nærmere definert av vannverkene).

Vi nevner også nylig artikkel i Teknisk Ukeblad³ som påpeker betydningen av løpende, konkret, *lokal* vurdering av sannsynligheten for ”trusler fra enkeltpersoner uten tilknytning til en organisert gruppe” i samarbeid med politi, kommunehelsetjeneste og Mattilsynet, som grunnlag for den beredskap knyttet til slike trusler som til en hver tid vil være effektiv å iverksette rundt vannkilden.

³ Teknisk Ukeblad nr 5/2004, side 38, tu-kronikk ”Sårbarhet i vannforsyningen”, Siv.ing. Harald S. Andersen, Norconsult AS

SiV har dessuten et *Vedlegg C: "Privatisering/konkurransetsetting av vannverkene"* som peker på noen sårbarhetsmessige konsekvenser av at en økende andel av vannverkene ikke lenger er en del av den offentlige sektor og at selskapene får økt fokus på økonomisk lønnsomhet. Mht beredskap påpekes det at "*beredskapsarbeid blir en salderingspost ...*", at "*en kosteffektiv tankegang stimulerer vanligvis ikke til robuste løsninger, fordi robusthet normalt ikke gir effektiviseringsgevinster*", og at "*force majeure klausuler sannsynligvis vil frita eksterne leverandører fra sine plikter når ekstemsituasjoner oppstår*" (f.eks større flommer). Dette er forhold som forutsettes hensyntatt når den totale beredskapen skal planlegges.

Den økte fokus på bedriftsøkonomisk lønnsomhet gjør også at vannets *forsyningsområde* og *formål* må klargjøres konkret innenfor den konsesjon som gis, slik at f.eks eksport av vann som "handelsvare" utover vannverkets naturlige forsyningsområde ikke tillates.

Pkt 2.4 - Om valg av reservetilførsel

- SiV, pkt 6.3.1: Reservetilførsel: **Med reservetilførsel menes** en uavhengig kilde, komplett med nødvendig behandlingsanlegg, som kan forsyne vannverket med vann om noe skjer med primærkilden. Under dette tiltaket hører **også tiltak som er ekvivalent med en reservetilførsel, for eksempel at to vannverk er sammenkoblet slik at de gjensidig kan dekke hverandres behov ved svikt**⁴.

Brevet redegjør for VIVs behov for reservetilførsel til Farris. Dette behovet må sies å være reelt, siden VIV ikke har annen realistisk alternativ kilde. For GV er det derimot ulogisk, og beskrivelsen av dette i hhv avsnittene 4 og 5 i pkt 2.4 synes for oss å stå i direkte motstrid til hverandre:

- Avsnitt 4: "Dersom Holsfjorden har akseptabel hygienisk kvalitet, **vil Holsfjorden sannsynligvis bli valgt** fremfor Eikeren, når den tid kommer da Glitrevannverket skal velge sin neste kilde."
- Avsnitt 5: [Om samkjøring med ABV som tapper fra Holsfjorden]: "For en slik situasjon vil bruk av samme kilde som ABV fremstå som en svekket reservetilførsel. Dette **taler for supplerer fra Eikeren**, og ikke Holsfjorden, når Glitre blir for lite."

Slik vi tolker SiV-utredningen, anses det som "ekvivalent med reservetilførsel" dersom "*to vannverk er sammenkoblet slik at de gjensidig kan dekke hverandres behov ved svikt*", slik ABV og GV vil være med Holsfjorden og Glitre som primærkilder. Selv om Glitre riktignok er en mindre kilde enn Holsfjorden, antas den tilfredsstillende som uavhengig kilde for et *svikttilfelle*, som her vil ha avgrenset varighet. Dersom man anser tapping i normalsituasjon av ABV og GV fra Holsfjorden som en "svekket reservetilførsel", må det være *samtidig* svikt i begge kilder man vurderer som problematisk. Dette er "backup-for-backup"-vurderinger (andre-ordens forhold) som må antas å ha meget lav sannsynlighet for å inntre, og som neppe kan legges til grunn for sårbarhetsvurderingen.

Etter vår vurdering har GV intet reelt behov for å benytte Eikern som reservetilførsel så lenge Holsfjorden kan benyttes, med eller uten fullrenseanlegg.

Pkt 3 - Om avrenning fra Eikern og utnyttelse av dagens konsesjon

I brevets pkt 3, avsnitt 1 angis det at vannuttakene i et normalår utgjør omkring 10% av samlet avrenning fra Eikern. Dette er ikke korrekt. Iht opplysninger gitt i "Bruksplan for Eikerenvassdraget" av 15.06.1979 er midlere avrenning fra Eikern 7,17 m³/s og fra Fiskumvannet 3,12 m³/s, basert på midlere spesifikt avløp i nedbørfeltet på ca 20 l/s km². NIVA-rapport LNR 4508-2002 har nesten samme tall for Eikern (7,14 m³/s), og noe lavere for Fiskumvannet (2,73 m³/s), det siste grunnet lavere angitt spesifikt avløp (17,5 l/s km²) for Fiskumvannet. Uansett tilsvarer tallet for Eikern ca **12,6%** av de 900 l/s som er konsesjonssøkt som jevnt normaluttak over året.

⁴ Svikt: "Hendelse der en enhets evne til å utføre sin funksjon opphører eller reduseres." Ref. IEC 191-04-01 og prEN13306. Etter å ha sviktet, vil en enhet befinne seg i tilstanden feil. Med enhet menes alle anlegg, anleggsdeler, komponenter, delkomponenter osv. Svikt er altså *hendelsen* som medfører tilstanden feil.

Det er imidlertid ikke den *gjennomsnittlige* avrenningen som er dimensjonerende for hva som kan defineres som det "bærekraftige"⁵ vannuttak fra Eikern – eller det vi har kalt "vassdragets tåleevne". Iht NIVA-rapport LNR 4508-2002 har årlig avløp for vannmerket 12.193.0 Fiskum i observasjonsperioden variert fra 14,8 mill m³ til 42,8 mill m³, med gjennomsnittlig årlig avløp på 24,1 mill m³, mao en variasjon på fra 61% til 178% av gjennomsnittet over året.

I den tørreste sommerperioden (mai-september, dvs fem måneder) var tilsiget bare 1,6 mill m³ for vannmerket, og i den tørreste vinteren (oktober- april, dvs sju måneder) var tilsiget bare 0,71 mill m³. Skaleres dette til til lokalfeltet for Eikern/Fiskumvannet, tilsvarer den tørreste sommeren 11,3 mill m³, og for hele feltet **20,8 mill m³**. Til sammenligning utgjør et jevnt 900 l/s vannuttak **11,9 mill m³** over fem måneder!

Selv om dette selvfølgelig ikke vil være normalsituasjonen, illustrerer det tydelig at man særlig i de tørrere årene – og i særdeleshet i tørre *somre* – står i fare for å overskride vassdragets tåleevne med et så høyt vannuttak som 900 l/s. Når så SiV angir "økt risiko for sommertørke", tilsier dette ytterligere en "føre var-holdning" i forvaltningen av vassdraget, og nøye vurdering av hvordan begrepet "tørrår" skal defineres i modellsimuleringene.

I brevets pkt 3, avsnitt 2 påstås det videre at "kraftverket i dag har en forsiktig drift og ikke utnytter konsesjonens yttergrenser for reguleringsmulighet". Det er vår oppfatning at dette ikke er riktig.

Som det framgår av advokat Giltuns brev til NVE (mer om dette nedenfor) bekrefter vannverkene at det gjentatte år (1989, 1991, 1992, 1994) har vært betydelig senking av vannstanden i Fiskumvannet i hekkeperioden. Så sant det i de aktuelle perioder har vært tilsig (kan etterprøves), er dette konsesjonsstridig – og viser *ikke* forsiktig drift.

Som påpekt i felles høringsuttalelse (der EVI inngår blant partene) av oktober 2003 mener vi også at dagens konsesjonskrav som lyder "Periodene der kraftstasjonen står skal begrenses mest mulig i sommerhalvåret" ikke er oppfylt. Vi kan ikke se at dagens kjøring har vært innenfor "det som er teknisk mulig", da det har vært flere minstevannførings- (1,3 m/s) og lavvannføringsdager (<5 m³/s) enn det som har vært nødvendig.

Når det gjelder "konsesjonens yttergrenser" antar vi det siktes til at man ikke har regulert ned mot nominell LRV på kote 17,123. Dette er som kjent heller ikke teknisk mulig uten oppmudring i utløpet i Vestfossen, med de konsekvenser det evt ville ha fått for bl.a miljø og Jernbaneverkets trasé. Reell LRV ligger rundt kote 17,60, noe vi mener bør befestes også som formell LRV i en revidert konsesjon. Dette vil ikke påføre konsesjonæren reelle tap, da energiselskapet aldri har tappet lavere enn ca kote 17,65. En slik bestemmelse i konsesjonen vil imidlertid forhindre at vannuttaket påfører vassdraget miljømessig uakseptable konsekvenser.

Brevet fra advokat Giltun

Generelt

Brevet gir uttrykk for konsesjonssøkers – og de bakenforliggende parter vannverkene – vurderinger av innkomne høringsuttalelser. Vi kan ikke se at det framkommer direkte *nye* opplysninger utover de signaliserte endringer i tappestrategien.

Det er selvfølgelig positivt at vannverkene gjennom justeringene i tappestrategien signaliserer økt forståelse for ivaretagelse av flere av de almenne hensynene (naturrestatet, ørretens gyting mv), men dersom man virkelig *mener* dette, må de målbare kriteriene tas inn i konsesjonsvilkårene.

⁵ Begrepet "bærekraftig utvikling" er iht Brundtlandkommisjonens rapport "Vår felles framtid" (1987) definert som "en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov." Begrepet beskriver med andre ord en ønsket utvikling som både tar hensyn til det naturlige miljø og menneskenes livskvalitet og velferd. En samfunnsutvikling som *bare* skjeler til miljøet eller *bare* til rettferdig fordeling, vil dermed ikke være bærekraftig.

Vi har forståelse for at det løpende må foretas operative avveininger mellom ulike hensyn i driften, men har tillit til at NVE dersom konsesjon først gis nettopp har vurdert realismen i å kunne oppfylle vilkårene, slik at disse totalt sett er *rimelige* og realistiske både for konsesjonshaver og for de almenne og private interessene i vassdraget.

I denne sammenheng er det normale uttaket i konsesjonen selvfølgelig en sentral parameter, og som etter vår vurdering må ligge vesentlig lavere enn de omsøkte 900 l/s for at konsesjon skal kunne gis.

Pkt 1.2 – Uendret konsesjonssøknad

Vi konstaterer at ØEE opprettholder sin konsesjonssøknad uendret, og kun signaliserer enkelte justeringer i ”tappestrategien” (som skal forstås som vannverkens *interne* måldokument, uten formell status ift konsesjonsvilkårene).

Pkt 2.2 – Konsesjonsplikt

ØEE opprettholder holdningen at det er ”*tvilsomt om tiltaket overhodet er konsesjonspliktig*”. Vi bestrider som kjent dette, jf våre tidligere uttalelser. Uansett ligger dette innenfor NVEs kompetanseområde, og vi ser ikke grunn til å kommentere det nærmere.

Pkt 3.1 – Henvisning til sårbarhetsutredningene

Også dette brevet har henvisninger til sårbarhetsutredningene. Vi viser her til våre kommentarer under brevet fra VIV/GV.

Pkt 3.2.3 – Sikker kilde

Hvis vi forstår formuleringen rett, oppfattes Eikern som ”sikrere” (mindre sårbar?) enn Holsfjorden som kilde. Vi kan ikke se at dette er underbygd. Riktignok kan det framtidig tenkes at vann fra Eikern isolert sett vil kreve mindre vannbehandling enn vann fra Holsfjorden, men dette er primært et økonomisk argument, som vi heller ikke forstår mht *totaløkonomi* for GV.

Eikern-prosjektet er fra GV angitt å skulle koste størrelsesorden én milliard kroner for angitt 300 l/s uttak, mens VIV investerer størrelsesorden en halv milliard for et ønskelig uttak på 600 l/s. VIV har også akseptert å investere i fullrenseanlegg dersom dette senere skulle bli nødvendig for Eikern, mens GV synes å ville unngå dette. Eikerns avrenning er på drøyt 7,1 m³/s gjennom Sundet, mot Holsfjordens rundt 170 m³/s. Største dyp i Eikern er 156 m, i Holsfjorden 288 m. Volumet av Eikern er 2360 mill m³, hele Tyrifjorden med Holsfjorden er 13130 mill m³. Holsfjorden er mao også en vesentlig *større* kilde enn Eikern, hvilket må påvirke sårbarhetsvurderingene.

Pkt 3.2.4 – Valg av kilde

Som i brevet fra VIV/GV angis også her at Holsfjorden ”*vil bli valgt*” dersom den har akseptabel hygienisk kvalitet. Igjen er det vanskelig å forstå de reelle begrunnelser for hvorfor GV ønsker seg Eikern som kilde, og vi henviser til våre kommentarer under brevet fra VIV/GV.

Pkt 4.2 – ”Krisemaksimering”

”Flere av høringsuttalelsene” oppfattes å ”krisemaksimere”. Vi formoder at fellesuttalelsene der EVI inngår er oppfattet å være blant disse. Vi ser ingen hensikt i å imøtegå denne oppfatningen, men konstaterer betydelig reell uenighet mellom konsesjonssøker og en stor andel av høringsinstansene mht *veiingen* av tiltakets *nytte* mot tiltakets samfunnsmessige *kostnad / ulempe*, bl.a de almenne interesser knyttet til naturreservatet, båttrafikk, badeliv og annet friluftsliv, den unike storørrestammens gytemuligheter, og vannføringen i Vestfosselva. Vi har tillit til at NVE etterprøver disse vurderingene ut fra foreliggende faktagrunnlag og uttalelser fra alle berørte parter, og deretter veier nytte mot ulempe.

Punktene 4.3.1, 4.3.2, 4.3.3 generelt – Naturreservatet, ørreten, Vestfosselva

Vi kan ikke se at det refereres nye faktaopplysninger utover at startdato for hekketiden trekkes tilbake for å skulle erstattes av en konkret, ornitologisk begrunnet vurdering *fra år til år*. Vi tillater oss å tvile på hensiktsmessigheten av en slik bestemmelse, da den trolig vil være lite presis som konsesjonsvilkår.

Vi opprettholder vår oppfatning av at hekketidens start- og sluttdato må stå i selve konsesjonen, men anmoder som tidligere angitt om at starttidspunktet realitetsvurderes mot det faglige grunnlaget som taler for at start på våren nå kommer tidligere enn for 20 år siden. Dersom en slik utvikling tilsier at nye arter hekker i naturreservatet, kan konsekvensene av dette også være aktuelt å vurdere.

Når det gjelder hvilke krav som står i dagens konsesjon og hvilke som *ikke* gjør det (ørreten), er vi som før av den oppfatning at dette er noe NVE må stå fritt til å vurdere ifm den nye konsesjonen.

Pkt 4.3.2 – Senking av vannstand i hekketiden

Det uttales: ”Konsesjonskrav i dag: *Utgangspunktet er at vannstanden skal være konstant. Men sammenhengene viser at det ikke kan tas bokstavelig, og praksis viser at det – uten protest fra noe hold – er tolket med fornuft og med en viss liberalitet, ikke minst for å sikre vannføringen i Vestfosselva*”.

Vi finner det forstemmende at konsesjonssøker her på nytt synes å bagatellisere fredningsforskriften for naturreservatet i Fiskumvannet. Det burde også være allment kjent at ”protester” mot kjøring av kraftverket i Vestfossen i mange år har vært muntlig framført overfor ØEEs lokale driftsperson Ola Sandengen i de tilfeller der brukerne av vassdraget har ment at driften har vært kritikkverdig. Man har til nå ikke sett det som naturlig å *anmelde* forhold som har vært oppfattet som brudd på konsesjonen og fredningsforskriften. Vi håper inderlig at dette fortsatt lar seg praktisere slik – til beste for alle parter i vassdraget.

Anmeldelse vil likevel måtte bli vurdert dersom man framover skulle bli tvunget til å foreta formelle skritt for å oppnå respekt for gjeldende regelverk. Vi ser av andre saker – f.eks Laksestyrets anmeldelse av Borregaard Hellefoss AS papirfabrikk – at dette kan ha god effekt etter boteleggelse.

Vi oppfatter brevetts angivelse av at man i årene 1989, 1992 og 1994 hadde en vannstandssenking i hekkeperioden på rundt 50 cm som et forhold som må anses som *gjentatte, klare konsesjonsbrudd* dersom kontroll av loggdata fra kraftstasjonen og meteorologiske data viser at man hadde tilsig og likevel bevisst lot vannstanden i naturreservatet synke så mye for å kjøre kraftverket. Dette gir isåfall ikke tillit til kraftverkskjøringen, og underbygger ytterligere viktigheten av at ny konsesjon må gjøres *presis*.

Kommentaren ”... *ikke minst for å sikre vannføringen i Vestfosselva*” er misvisende. Det vann som kraftverket utnytter i dag slippes i sin helhet ut i Vestfosselva. Det vann vannverkene tar ut tappes gjennom ledning og renner *ikke* ut i Vestfosselva. Dette er både en prinsipielt viktig forskjell og har praktisk betydning ved at vannføringen i Vestfosselva reduseres. Slik det drives i dag er det ingen grunnleggende konflikt mellom kravene til vannstand m.v. oppstrøms kraftverket og kravene til vannføring nedstrøms i Vestfosselva. Slik konflikt oppstår nettopp fordi man nå ønsker å ta betydelige mengder vann *ut av vassdraget* gjennom ledning, uten at dette tilbakeføres nedstrøms kraftverket.

Pkt 4.3.4 – NIVAs simulering ved 450 l/s

I siste avsnitt er det sitert, kursivert og uthevet setningen ”*Disse økningene er selv ved uttak på 900 l/s ikke dramatiske. De ville sannsynligvis ikke bli registrert av brukerne i praksis*” fra NIVAs simuleringsrapport av 09.04.2003, kapittel 3.3, som omhandler simuleringene ved 900 l/s (mens kapittel 4 omhandler simuleringene ved 450 l/s).

Vi ønsker her å komme med følgende saksopplysninger:

- Denne setningen kom inn i *nest* siste rapportversjon, datert 03.04.2003 og sendt pr e-post fra NIVA 07.03.2003, og som fortsatt kun omhandlet simuleringer fra NIVA ved **900** l/s.
- Først *deretter* foretok NIVA sine simuleringer ved **450** l/s som forespurt av EVI, og sluttførte sin endelige rapport datert 09.04.2003, oversendt pr e-post 10.03.2003 kl 03:21.
- Kopi ble gitt NVE i møte med EVI samme dag, 10.03.2003.

- Den samme setningen stod da uendret, noe vi synes var litt ”merkelig”, i og med NIVAs kommentarer til 450 l/s-simuleringene i kap 4. Vi tok derfor dette opp i e-post til NIVA 11.04.2003 kl 22:27, men *mottok ikke noe svar* på dette punktet.

Vi står uansett fast på vår oppfatning av NIVAs simuleringsrapport av 09.04.2003, som tidligere meddelt *pr notat* til NIVA, med kopi til NVE pr e-post 11.04.2003.

Vi ber likevel NVE om å foreta de nødvendige avklaringer med NIVA for å avdekke hva de egentlig har *ment* mht konklusjoner for simuleringen ved 450 l/s, *dersom* dette oppfattes uklart.

Pkt 5.3 – Tappestrategiens status

Det gjentas at vannverkene ”*vil på det mest bestemte motsette seg*” at tappestrategiens innhold skal være en del av selve konsesjonen, med henvisning til at tappestrategien skal revideres når driftserfaringer tilsier det.

Det som er påfallende er at alle hensyn til de viktige almenne interessene kommer *her* og ikke i selve konsesjonen slik den er søkt. Man ønsker mao å stå juridisk helt fritt til å vurdere både *hva* som skal oppfylles og *hvordan* det skal oppfylles, noe som etter vår oppfatning er helt uakseptabelt. De deler som omtaler ”*hvordan*” kravene skal oppfylles kan sikkert med fordel stå i den interne tappestrategien, men ”*hva*” som skal oppfylles hører éntydig hjemme i konsesjonen.

Pkt 6 – Fredningsbestemmelsene i naturreservatet

Vi skal avholde oss fra å kommentere de enkelte utsagnene her, men tillater oss å si at man ”*sliter med argumentasjonen*”⁶. Det kan etter vår oppfatning neppe være tvil om at en senking av vannstanden i hekkeperioden på inntil 50 cm er et klart brudd på fredningsbestemmelsene i naturreservatet. Vi har tillit til at Fylkesmannen vil kommentere konsesjonssøkers vurdering grundig.

Pkt 7 – Grunneierrettigheter

Vi opprettholder vår oppfatning og viser til tidligere uttalelser.

Pkt 8 – Motorvei og behovet for ”planlagt vedlikehold”

Igjen gjentas behovet for tapping ved ”planlagt vedlikehold” (dvs 1400 l/s) ifm omleggingen av motorvei i søndre Vestfold våren 2005, og at midlertidig omlegging av VIVs ledning fra Farris for Vegvesenet vil bli ”vanskelig, fordyrende og forsinkende”.

Vi gjentar at vi ikke kan se at et slikt argument kan tillegges vekt framfor å sikre private og almenne interesser knyttet til en forsvarlig behandling av vannuttakets størrelse.

Vegvesenet kobler heller ikke ut en slik vannledning uten å ha sørget for omlegging (midlertidig eller permanent). Dette er så vanlig at Vegvesenet har en slik forutsetning i sine standard skjønnsforutsetninger for nye veianlegg.

*

Sluttkommentar: Som flere av punktene over viser, brukes det en god del ressurser på å tolke ”historien” i vassdraget. Uansett hva man måtte mene om de enkelte punktene, bør alle parter være tjent med at en ny konsesjon legger *presise* – fortrinnsvis målbare – bestemmelser til grunn innenfor selve konsesjonen.

⁶ En hekkende fugl hadde muligens vurdert det som litt mer enn en ”ulempe, ikke av kvalifisert art” at eggene ble tatt av rev pga betydelig senking av vannstanden i hekketiden ... ☺

Ny versjon av "tappestrategi"

Generelt

Vi er som kjent av den oppfatning at så lenge begrepet "tappestrategi" er definert som vannverkens interne måldokument uten formell binding til selve konsesjonen, vil den måtte oppfattes som vannverkens egen "visjon" eller "ledestjerne" for hva man – selvpålagt – ønsker å styre etter. Det ligger ikke noe negativt i dette, tvært imot kan det være positivt i den interne, daglige driften når man skal foreta vanskelige, operative avveininger mellom motstridende mål.

Tappestrategien tas med en slik definisjon "til orientering".

Pkt 3.2 – Prioritering mellom vannstand og vannføring – og om uttakets størrelse

Vi merker oss at vannverkene hevder at høringsuttalelsene tilsier at konstant vannstand i Fiskumvannet skal ha prioritet foran hensynet til vannføring i Vestfosselva utover *minstevannføringen*. Som omtalt tidligere, er det også et konsesjonskrav at "*Periodene der kraftstasjonen står skal begrenses mest mulig i sommerhalvåret*", dvs at det ikke bare er minstevannskravet på 1,3 m³/s som skal oppfylles, men også at *periodene* (antall dager) med *lavvannføring* (<5 m³/s, da kraftverket står) skal minimaliseres i sommerhalvåret.

Videre anføres det at man "søker å redusere" vannuttaket fra 900 l/s til "maksimalt 400 l/s" dersom man ikke klarer å holde "konstant" (av vannverkene kreativt definert som 18 cm senking) vannstand i hekketiden.

Det blir nærmest litt paradoksalt at vannverkene her - i interndokumentet "tappestrategi" - selv synes å komme til den konklusjon at oppfyllelse av viktige almenne krav i praksis vil kreve at de reduserer sitt uttak ned mot 400 l/s når det er tørt – som nettopp samsvarer omtrent med det uttaksnivå vi i lengre tid har ment er det riktige for å ikke overskride vassdragets tåleevne.

Høringsuttalelsene peker, slik vi oppfatter dem, på faktorer som berøres av et stort vannuttak, og prioriterer ikke avveiningen mellom naturreservatet og elva – men det er nettopp et stort vannuttak som *forårsaker* problemene, enten for vannstand oppstrøms eller vannføring nedstrøms. Det den "nye" tappestregeien egentlig viser er nettopp at det omsøkte *uttaket* er for høyt – omtrent dobbelt så høyt som det synes å være grunnlag for.

*

Vi kan ut fra dette ikke se at det er framkommet vesentlig nye momenter fra vannverkene som endrer vårt syn – tvært om synes det å stadfeste at våre vurderinger i felles høringsuttalelse til konsesjonssøknaden underbygges.

Dersom det framkommer nye opplysninger i saken, bes vi om å bli holdt orientert.

Med vennlig hilsen

Per Aker
Leder

Frode Mohus
sekretær

Kopi: Fylkesmannen i Vestfold, Fylkesmannen i Buskerud